

En aquesta pàgina, algunes publicacions periòdiques en català, i a la del costat, sengles imatges de Catalunya Ràdio i d'una festa organitzada per

Una llengua que camina, ni que siga coixa

El panorama mediàtic en català afluixa i molt segons que baixem cap al sud. A Catalunya hi ha una certa normalització impresa i radiofònica, però tant al País Valencià com a les Balears l'ús habitual de la llengua pels ciutadans no comporta una presència massiva d'aquesta als mitjans, ni tan sols a la xarxa.

Al documental *Una llengua que camina*, coproduït per Vilaweb i TV3, emès a la televisió pública catalana el Nou d'Octubre de l'any passat, la periodista i professora de comunicació de la Universitat d'Alacant Mar Iglesias explica que "si continuem sent invisibles, no arribarem enlloc". "Hi hauria d'haver una normalitat, tant a la televisió com a la ràdio, per ser-hi visibles", remata.

En efecte, el català és més viu als mitjans de comunicació del País Valencià que no dues dècades enrere. Sobretot pel que respecta a les publicacions impreses, la majoria de les quals molt especialitzades, impulsades des de la universitat i adreçades a un públic minoritari. El panorama radiofònic i televisiu és molt més deficitari, en bona part per culpa d'un ens públic que no ha fomentat la llengua de manera desacomplexada i en part, també, perquè les llicències han acostumat a

Flaix FM, que sí que arriben, amb més o menys qualitat de so, a tot l'àmbit lingüístic.

esquivar el pluralisme informatiu. De fet, el Tribunal Suprem ha anul·lat totes les de televisió digital terrestre atorgades pel govern de Francisco Camps l'any 2006.

Avui dia, un ciutadà de València només té accés a dos canals íntegrament en català –Nou 2 i l'informatiu Nou 24, que es fusionaran en un de sol properament– i dos més que tan sols fan alguns dels programes en la llengua del país: Canal 9 i Levante TV. En el primer cas, oblidada el paper que li reserva la llei com a garant de la promoció de l'idioma, mentre que el segon ompli els seus buits amb debats plurals com ara *Raonem*, espais atrevits com ara *Pedra, paper i tisora* o *Un país de llibres*, que acaba d'estrenar-se. La quarantena de canals més que s'hi poden sintonitzar, són tots en castellà.

A Palma la situació és ben semblant. IB3 gairebé ha calcat el model de Canal 9, amb l'agreujant que no disposa

d'un segon ni tercer canal, cosa que circumscriu el català a la meitat de la seua graella. Canal 4, amb pocs mitjans, limita la producció pròpia a unes quantes hores al dia, cosa que Nova Televisió, del Grup Serra, ni tan sols no en té, sinó que basa la seua programació en les consultes a vidents i la venda de productes de tota mena. Televisió Manacor i Televisió Menorquina, que també van rebre dues llicències de TDT, ja han tancat les emissions, igual com TV Mallorca, adscrita al Consell Insular i clausurada el 31 de desembre del 2011 conjuntament amb la radiofònica Ona Mallorca.

Així doncs, el català a la ràdio valenciana i balear se cenyeix a les públiques Ràdio Nou i IB3 Ràdio, d'abast autonòmic, i a algunes altres d'àmbit local. Tant al País Valencià com a les Illes, això sí, és possible d'escoltar Catalunya Ràdio i la musical Flaix FM, encara que, depe-

ment de la zona, el senyal no arriba amb gaire intensitat.

És difícil de quantificar el seguiment de sengles canals entre els oients valencians i balears, atès que no hi ha un estudi primmirat que hi faça referència, però la interacció resulta òbvia en escoltar els seus programes. El tancament dels repetidors de TV3 i l'absència d'un conveni de reciprocitat no ha afectat, de moment, la recepció de les emissions de la ràdio pública catalana.

El paper, encara. La situació del català als mitjans de comunicació millora amb el paper, justament el suport més compromès amb motiu de la crisi econòmica i de la revolució que han significat les noves tecnologies de la informació.

En aquest sentit, la mala notícia que va significar la fi de la distribució del diari *Avui* a les Illes i el País Valencià ha estat compensada per l'arribada de l'*Ara*, encara que no es distribueix a tot el domini lingüístic, perquè el sud del país n'ha quedat al marge. *La Vanguardia* i *El Periódico* sí que es distribueixen amb normalitat de dalt a baix del territori, però només el segon ho fa en la versió catalana al País Valencià i a les Illes.

El setmanari EL TEMPS, present als quioscos des del 1984, va abandonar-los temporalment del maig a l'octubre d'enguany, mes des del qual torna a ser present als aparadors. En canvi, *Saó*, revista de caire socioreligiós degana al País Valencià, només arriba als subscriptors.

Ni *Ara* ni *El Periódico* ni *La Vanguardia* no tenen una redacció pròpia a València, sinó únicament un delegat. *El Punt Avui* sí que disposa d'una estructura més nombrosa, per bé que moltes de les informacions que es redacten a València només apareguen publicades a la versió digital, que permet un accés directe per municipis.

Curiosament, la crisi econòmica i la política d'austeritat que també assetja el periodisme ha fet que el suplement cultural en català *Quadern*, que es publicava en el diari *El País* cada dijous –amb continguts diferenciats– tant al País Valencià com a Catalunya, ara s'haja unificat en un de sol, però a la xarxa.

Segons que l'especialització del producte –i el públic a què va adreçat– siga més concreta, la profusió de mitjans és més gran. Així, hi ha revistes literàries

potents com ara *Els Marges* –fundada el 1974 per Joaquim Molas–, *Reduccions* –que van parir l’any 1977 Segimon Serrallonga, Miquel Martí i Pol, Jordi Sarrate, Lluís Solà i Ricard Torrents–, *Faristol* –centrada en el públic infantil i juvenil–, *L’Aiguadolç* o *Lletres*, del Club del Llibre.

També hi ha, és clar, les històriques *Serra d’Or* i *L’Avenç*, o *L’Espill*, creada per Joan Fuster, fonamentada en el pensament i que edita Publicacions de la Universitat de València (PUV), l’única de l’àrea catalanoparlant que és membre de la xarxa europea de revistes culturals, Eurozine. I n’hi ha de no tan antigues però igualment arrelades, com per exemple la científica *Mètode*, o la cultural *Caràcters*, que també són editades per PUV. En ambdós casos és usual la presència de signatures catalanes, valencianes i balears. El consell de redacció de la segona, de fet, l’integren persones procedents de tot el domini lingüístic.

Algunes de més noves encara també han assolit una influència important. És el cas de la musical *Enderrock*, de *Sàpiens*, dedicada a la història de Catalunya i del món, o *Descobrir*, que ha sublimat el periodisme de viatges.

L’abundància de productes d’aquesta mena ha fet que fins i tot n’hi haja amb el nom repetit. Així doncs, *Eines* és, alhora, una revista de reflexió política editada a Barcelona i una altra, subtítolada *Papers per al Canvi Social*, que no té periodicitat fixa i s’edita a València des del 2007.

Les publicacions infantils i juvenils són un exponent més de la desconexió que tot sovint impera en el panorama periodístic en català. D’una banda, hi ha les tradicionals *Cavall Fort*, feta a Catalunya, i *Camacuc*, del País Valencià, i de l’altra, la més recent dels *Súpers* i, encara més jove, *Pelitrúmpeli*, editada a València i que ha manllevat el nom del disc enregistrat per Al Tall a la darrera dels setanta.

Ni tan sols Internet no ha estat capaç de trencar les fronteres geogràfiques

Una diferenciació que no ho és tant en el camp de la cultura popular. *Caramella* ja fa anys que elabora uns continguts plurals, que inclouen tot l’àmbit catalanoparlant, o *Hamlet*, revista mensual de les arts escèniques editada a Tarragona que va nàixer el 2009, en plena crisi.

En qualsevol cas, com ja ha quedat dit, totes són publicacions d’abast escàs i localització difícil. La majoria no són als quioscos i és la subscripció la manera més senzilla d’aconseguir-les. N’hi ha moltes més, de temàtica ben diversa, que també cal adquirir per la via de la subscripció: de referents a l’agricultura i el món rural –*Agro-cultura*, *Món Rural* o *La Drepera*–, a l’arquitectura i l’interiorisme –*Eben Interiors*–, a les arts plàstiques –*Terrart*, intitulada “revista ceràmica contemporània”–, a la recerca històrica –*Recerques*, *Afers*–, al cooperativisme –*Cooperació Catalana*, editada per la Fundació Roca i Galés–, a l’economia –*Món Empresarial*–, als esports –*Pesca d’Illes*, “la més llegida en català a les Balears”–, a l’excursionisme –*Vèrtex*, de la Federació d’Entitats Excursionistes de Catalunya, acumula una trajectòria de més de 40 anys–, a la sociopolítica –la illenca i quinzennal *L’Estel*–, al motor –*Cotxes*–, a l’oci –*D’Estil*–, a la pedagogia –com per exemple, *Guix*–, a la religió –com ara *Foc Nou*– o a la salut, com *Viure en família*.

En total, vora dos centenars de publicacions de periodicitat múltiple que mantenen la seua vitalitat i que, en ocasions, ja ofereixen subscripcions digitals.

A la xarxa ja fa anys que circulen diaris com ara *Vilaweb*, *Nació Digital*, *El Singular Digital* o *El Debat.cat*. En cap dels casos no disposen d’una redacció fixa a València o Palma, per bé que el primer d’ells, nascut el 1997, sí que ofereix informació del País Valencià i les Illes, servint-se de la informació que subministren les agències.

Amb tot, *Vilaweb* és un dels pocs mitjans catalanoparlants amb una visió global del domini lingüístic que han sorgit darrerament. Ni tan sols Internet, que estalvia despeses i acosta la informació i els informants a tothom, no ha estat capaç de trencar unes fronteres geogràfiques –polítiques– tan invisibles com infranquejables. O això sembla.

Víctor Maceda

El 4 d’abril de 1984 s’imprimia per primera vegada un exemplar del setmanari EL TEMPS. Era el número zero, una peça de col·leccionista que marcava l’inici d’una informació en llengua catalana de qualitat arreu dels Països Catalans.

Un mes després, sortia al quiosc el primer exemplar, amb una manxeta de col·laboradors de vertigen, que feia preveure que el llançament d’EL TEMPS seria tot un esdeveniment cultural i periodístic. Entre les rúbriques, Joan Fuster, Joan Francesc Mira, Josep Maria Espinàs, Manuel Vázquez Montalbán, Quim Monzó, Ignasi Riera, Ramon Barnils o Maria Aurèlia Capmany, i així noms il·lustres fins a una cinquantena. La redacció, dirigida per Francesc Pérez i Moragon, es trobava a l’avinguda del Baró de Càrcer, 40, de València. I avui, gairebé tres dècades després, aquest setmanari de referència als Països Catalans té sobre la taula el repte d’encarar una nova època, condicionada pel context de crisi econòmica de llarga durada, però també per un tauler de joc polític prou complex al País Valencià i a les Illes Balears, on l’assetjament institucional a la llengua catalana revifa en tots els àmbits.

Malgrat aquest context, en els darrers anys s’han consolidat alguns àmbits que han cohesionat el país i que resisteixen tots els embats. És el cas de les universitats, aplegades en la Xarxa Vives d’Universitats, de les entitats culturals, aplegades en la Federació Lluïl –Obra Cultural Balear, Acció Cultural del País Valencià i Òmnium Cultural–, i, sortosament, també s’ha produït un apropament històric en el món econòmic. La tasca de l’Institut Ignasi Villalonga d’Economia i Empresa (IIVEE) de reivindicar, quan ningú no ho feia, l’Arc Mediterrani, ha donat els seus fruits, i avui l’empresariat valencià no té dubtes sobre la urgència d’articular un corredor mediterrani que connecti el País Valencià amb Catalunya, i en conseqüència, amb Europa. També hi ha un factor excepcional en el món financer. El

